quid vl' silitudinē eiꝰ qd ī se hz amat in altero volēs bonū eiꝰ ad quē silitudinē hz: ⁊ pp B phs dicit q ē sile simili amari: sic vnꝰ virtuosus aliū diligit: ī gbꝰ tñ ē vera amicitia. ⁊ tali dilectiōe angeli quodāmō diligebāt deuz supra se: qz ei maiꝰ bonū q̄ sibi optabant. s. eē deū qd sibi ñ volebāt: sz aliqd minꝰ bonū. sz tñ itēsiꝰ sibi volebāt bonū creatū q̄ bonū dīnū. ¶ Sz ista rñsio nō pōt stare: oz enī pōere ãgelos ad deū hūisse dilectōez amicitie: cū sz bōa nālia silitudo dīna ī eis resplēderet: B āt ē de rōne amicitie: q̄ q̄uis hēat dilectiōes ⁊ vtilitates ānexas: nō tñ ad has ocl's amāt respicit: sz ad bonū amatū. g̃ī corde amātis ppōderat bonū amatū oibꝰ vtilitatibꝰ vel dilectionibꝰ q̄ ꝛsequūt ex amato. Sz nullū bonū erat ī angelo qd nō eēt ex ipso amato. s. deo. g̃ plꝰ diligebāt bonū amatuz dīnū q̄ bonū qd ipi erāt vl' qd ī eis erat: ⁊ B ē alia opinio g̃ dōm q actꝰ charitatis pt dici duplr. vl' q ē ex charitate: ⁊ B nō ē nisi ī habēte charitatē: vl' q ē ad charitatē: nō sic meritoriꝰ vl' gñatiuꝰ: sz sic pparatiuꝰ: ⁊ sic actꝰ charitatis añ charitatē hītā hri pōt. sic facere iusta ē añ hītū iusticie: vl' pt dici q in amicitia charitatis mouet animꝰ ad amādū deum ex silitudie gre: sz ī dilectiōe nāli ex ipo bono nāe qd ēt ē silitudo ⁊ sume bonitatis: ⁊ pp B dōz q cū dr q habēs charitatē diligit deū pp seipz: ly pp denotat hītudinē finis ⁊ efficiētis: qz ipe deꝰ supaddit nāe. vñ ī eiꝰ dilectiōe tēdit. sz cū dr de carēte charitate: q diligit deū pp seipz: ly pp denotat hītudinē finis ⁊ nō efficiētis. ꝓximi nisi sic deꝰ ī oi nā opante opat. ¶ Ad 2m dōz q nā ī se curua dr qz sp diligit bonū suū: nō tñ oz q ī B gescat ītētio qd suū ē. sz ī B qd bonū ē: nisi. n. sibi eēt bonū aliq̄ mō vl' scōz veritatē vl' apparētiā nūq̄z ipz amaret: nō tñ pp B amat: qz suū ē: sz qz bonū ē. bonū enī ē p se obm volūtatis. ¶ Ad 3m dōm q q̄uis cuilibet nāe create agenti ex sua actione pueniat aliqd ꝛmodū: nō tñ oz q illud ꝛmodū sit intentū: sic pz in amicitia honestoꝝ. ¶ Ad q̄rtū dōm q finis ē duplex. quidā ꝓportionatꝰ rei receptus in ipa vt perfectio inherens sibi sicut sanitas in opatiōibꝰ medicine: et qz iste finis nō ē scōm eē nisi in eo cui acquiritur. iō absolute nō amatur ab aliquo supra se. sed se eē sub tali perfectione amatur supra se eē simplr: sed est quidā finis per se subsistēs nō depēdēs fm eē a re que ē ad finē: ⁊ iste finis desiderat quidē acqri: sed amatur supra id quod acq situm ē ab illo: ⁊ talis finis ē deus vt supra dcm est.

¶ Ad 5m dōm q bōa nālia ꝓut ī eē nature absolute ꝛsiderātur remanēt integra: post pctm tñ peruertūt quātū ad rectū ordinē quē hēbant in gra vel virtute: ⁊ hanc rectitudinem cōsequebatur sup oia deū diligere.

¶ Expositio textus.

Hic queri solet tc. Ponit hic duplex angeloꝝ cognitio: vna speculatiua qua cognoscebant deū seipsos: ⁊ alias creatutas. Et alia practica sequēs eozū opationē q̄ ad eos ptinebāt q̄ cogscebāt qd eligere ⁊ respuere deberent. ⁊ hec erat silis cognitio in prudentie in nobis.

¶ An pfectos ⁊ bonos creauit deꝰ angelos: an miseros ⁊ impfectos. ¶ Bi. IIII.

Qst hec videndū ē vtꝝ pfectos ⁊ beatos creauit deꝰ angelos: an miseros ⁊ impfectos. Ad qd dici pt q nec ī hītudine nec in miria creati sūt. Miseri. n. añ pctm eē nō potuerūt: qz ex pctō miseria ē. nā si nō fuisset peccatū nulla eēt miseria. Bti quoq̄z nōdū fuerūt illi q ceciderūt: qz sui euētꝰ ignari fuerūt. i. pcti ⁊ supplicij futuri. Si. n. lapsū suū pscierūt: aut vitare voluerūt: sz nō potuerūt: ⁊ ita erāt miri: aut potuerunt: sz noluerunt: ⁊ ita erāt stulti ⁊ maligni. Jōq̄z dicimꝰ: qz nō erāt pscij euētꝰ sui nec eis data ē cognitio eoꝝ q̄ futura erāt super eos. Boni ꝯo ⁊ q pstiterūt: forte sue hītitudinis pscij fuerūt. Añ aug. sup Genesiz. Qūo inqt btūs iter ãgelos fuit: q futuri pcti atq̄z supplicij pscius nō fuit? Querit āt: cur nō fuerit? forte deꝰ diabolo reuelare noluit qd facturꝰ vl' passurꝰ eēt. Ceteris ꝯo reuelare voluit q ī veritate māsuri eēnt. His ꝯbis vī Aug. significare q angeli q corruerūt nō fuerunt pscij sui casus ideoq̄z bti nō fuerūt: ⁊ q ãgeli q pstiterunt btitudinē sibi affuturā pscierūt: atq̄z ō ea certi ī spe extiterūt: vñ quodāmō iā bti erāt: ⁊ re ꝯa si ita fuisset: posset dici illos aliquo mō fuisse beatos: alios ꝯo q nescierūt euētū suum non.

¶ Qz opinando hec dixerit: nō asserēdo. s. q angeli q pstiterūt pscij fuerint sui boni.

Sed hec magis opinādo ⁊ q̄rēdo dic Aug. q̄z asserēdo. Añ ⁊ huic opiniōi opponēs ꝓnter subdit. Sz quare discernebāt illi a ceteris: vt deꝰ istis que ad ipos ptinerēt nō reuelaret: alijs ꝯo reuelaret: cū nō prīꝰ sit ipe vltoz q̄z aliqs peccatoz: nō enī dānat deꝰ inocētes. Hic vī inuere q ñ peccaturis futuꝝ malū: nec pmāsuris futuꝝ bonū reuelauerit. Jōq̄z nec illi q ceciderūt vnq̄z: nec illi q pstiterūt vsq̄z ad ꝓsumatiōem bti fuerūt: qz bti nō poterāt eē: si ō btitudie certi nō erāt: vl' si dānatiōis īcerti erāt. Añ augu. in eodem. Dicere inqt de angelis q in suo gñe beati esse pñt: dānatiōis vl' salutis īcerti: qbus nec spes eēt q mutādi eēnt ī meliꝰ: nimia pslumptio ē. qūo. n. beati eē pñt qbus ē īcerta sua btitudo?

¶ Sūma colligit pdcōꝝ: ꝓfirmās oēs angelos añ ꝓfirmatiōem vel lapsū nō fuisse beatos nisi quis beatitudinem accipiat illum statuz innocentie in quo fuerunt añ casum.

His predcis ꝓsequit q ãgeli q corruerunt nunq̄z beati fuerūt nisi btitudinē aliqs accipiat illū statū innocētie ī quo fuerūt añ pctm. Illi ꝯo q pstiterūt: aut suā beatitudinē futurā deo reuelāte pscierunt: ⁊ ita spei certitudine aliquo modo beati fuerunt vel incerti extiterūt sue beatitudinis: ⁊ ita al'r beati non fuerunt q̄z reliqui qui ceciderūt. mihi āt q posteriꝰ dcm ē pbabilius vī.

¶ Rñsio ad id qd q̄rebatur: an angeli essēt cre-

ati pfecti:an iperfecti:⁊ dī q̄ perfecti fuerunt ꝓm aliquid:⁊ impfecti ꝓm aliquid.

AD hoc ãt qd̄ querebat vtr pfecti vl̄ impfecti fuerit creati:dici pt̄ q̄ quodã modo pfecti fuerũt:⁊ quodã alio modo iperfecti. Non enim vno mō dī aliqd perfectum:sed pluribus.

¶ Q̄ tribus modis dī perfcm̄.scōz temp⁹:ꝓm nãm:⁊ vl̄r perfectum.

DIcit nãqz perfcm̄ trib⁹ modis. Est eni pfcm̄ ꝓm tp̄s:⁊ ēt perfcm̄ ꝓz nãz ⁊ ēt perfcm̄ vl̄r. Scōm tēpus perfectum ē quod hz quicquid tp̄s requirit:⁊ conuenit ꝓm tēpus hēri:⁊ hoc modo angeli erant pfecti añ confirmationem vl̄ lapsuz Scōm nãm perfcm̄ ē quod hz quicquid debitum est vel expedit nature sue ad glorificationem:⁊ hoc modo perfecti fuerũt angeli post confirmationem:⁊ erunt sancti post resurrectionē. Vl̄r ⁊ sūme perfcm̄ est:cui nihil vnq̄z deest:⁊ a quo vniuersa proueniũt bona:quod ē solius dei. Prima igit perfectio ē nãe ꝯdite: scōa nãe glificate:⁊ tertia nãe increate.

¶ Predcã tangit breuiter addens quales fuerunt angeli in conuersione ⁊ auersione.

QUales fuerunt angeli ī creatiōe ostēsum est:boni.s.⁊ non mali.⁊ iusti.i. inocentes:⁊ perfecti quodãmodo: alio vero imperfecti:beati vero non fuerunt vsqz ad confirmationem: nisi beatitudo accipiatur: vt iam dictum est:ille stat⁹ inocentie ⁊ bonitatis in quo conditi sunt.

¶ Diuisio textus.

STēso quales fuerũt angeli in p̄ncipio sue creationis quãtũ ad nãm ⁊ quãtũ ad culpã ⁊ innocētiã hic inquirit quales fuerũt quãtũ ad glozia ⁊ miseriã. Et diuidit ī ptes tres. In pria mouet q̄nē. In scōa determinat eã ibi (Ad qd̄ dici pt̄ ⁊c.) In 3ª epilogat ea q̄ dixerat ibi (Quales fuerũt ãgeli ⁊c) Scōa ps diuidit in duas. ꝓm duas q̄nes propositas. ibi (Quaz prio q̄rebat de beatitudine.) in scōa de pfectiōe btitudini ãnexa quã ibi determiat. (Ad hoc aũt qd̄ querebatur.) ¶ Circa primũ tria facit. primo determiat q̄stionem quantum ad malos. scōo quãtum ad bonos. ibi (Boni vero qui perstiterunt) tertio solutionis veritatē post inquisitionez colligit ibi (Ex predictis consegt̄ ⁊c) ¶ Circa scōm duo facit. primo p̄oit quãdã viã per quam vt̄ angelos bonos beatos creatos. scōo excludit eam: ibi (Sed hec magis opinando ⁊c. Qō I.

HIc tria queruntur. Prio vtr ãgeli ī p̄ncipio sue creationis beati fuerunt vel miseri. secūdo si non. vtrum beatitudinem suam vl̄ miseriam prescíuerunt. tertio vtrum perfecti gratia creati sunt.

¶ Utruz angeli sint creati beati. I.

AD primum proceditur sic. videt̄ q̄ ãgeli creati sint beati. primo per Aug. in libro de ecclīasticis dogmatibus. qui dicit q̄ angeli qui in illa ī qua sunt creati beatitudine perseuerãt non natura: sed gratia presidēt: vt nō mutãtur: sed ãgeli boni ō q̄ bus loquitur perseuerãt in beatitudinem perfecte glorie. ergo videtur q̄ in illa creati sint. ¶ Preterea. tota substantia beatitudinis cōsistit in dei visione: vnde dicitur Io. 16. Hec ē vita eterna ⁊c. sed angeli in p̄ncipio sue creationis deum viderunt. alꝭ in verbo creaturas nō cognouissent cognitione matutina: quã Augu. ponit. ergo videtur q̄ beati creati sunt. ¶ Preterea. supra dictuz ē q̄ angeli in principio sue creatōis aliquã cognitionez de deo bubuerunt: non ãt cognouerũt in speculo ⁊ enigmate sicut nos modo: vt dicitur prime Coz. 13. Quia obscuritas enigmatis est rationis obumbrate per continuuz tēpus inq̄ztum a sensibus ⁊ fantasmatibus cognitionez ingrendo accipit. ergo cognouerunt per speciē: ⁊ ita beati fuerunt. ¶ Preterea. venire de posteriozibus in prioza de causatis in causas: est virtutis inquirētis ⁊ cōferētis: sed intellectus angelicus non est hz: quinimmo deiformiter intelligit sine inquisitione sicut nos prima principia: quozum est intellectus. ergo videtur q̄ deum non ex creaturis cognouerunt: sed ipsum in se: ⁊ ita visionem gloziosam habuerunt.

Sed contra de ratione beatitudinis ē status confirmatio. vnde Boetius dicit. Quid me felicem totiens iactastis amici? Qui cecidit stabili non erat ille gradu. sed angeli in principio sue creatiōis non fuerunt confirmati omnes: qd̄ quozundã casus ostēdit. nec etiam quidam alys non confirmatis: quia culpam non potuit precedere distinctio in carentia beneficiozum que a deo cōferebãtur. ergo videtur q̄ non fuerunt creati beati in p̄ncipio sue creatiōis. ¶ Preterea. simul boni angeli effecti sunt beati: ⁊ mali angeli miseri. g̃ videtur q̄ cum mali angeli in principio sue creatiōis nō fuerint miseri sicut nec peccatozes: q̄ nec boni in principio sue creationis beati fuerũt.

Respondeo dicēdum q̄ beatitudo siue felicitas ē in perfectissima operatione habētis rationem ⁊ intellectuz: intellectus autem perfectissima operatio est in cōtemplatione altissimi intelligibil: qd̄ deus est. Unde tam dei q̄z angeli q̄z etiam hominis vltima felicitas ⁊ beatitudo dei cōtemplatio est: non solum scōm sanctos: sed etiam scōm philosophos. hanc ãt operationem nō est possibile equaliter in oibus inuenirí. vnde beatitudo vniuscuiusq̄z consistit inquãtuz hanc operationem attingit scōm modum sue perfectionis. et ideo diuersimode inuenitur in deo ⁊ in angelo ⁊ in homine scōm eozum naturalia consideratis. Ipse enim deus seip̄m per eēntiam suam videt: ⁊ non per aliquam sui similitudinem: intellectus autem angeli naturali cognitione ip̄m videt per similitudinem eius acquisitam ī ipo. Unde in libro de causis dicitur. q̄ intelligentia scit qd̄ ē supra se inquãtum est creata ab eo. vnde silitudinem diuini eē pricipat ꝓm modũ suũ: ꝓz intellꝭ humanus nō peuenit ad hãc visionē naturali cognitione nisi per silitudinez a creaturis receptam inquãtum per ea que fcã sunt inuisibilia cognoscit. vt dicitur Ro. i. Et differt hic triplex visio vt sensibiliter loquamur: sicut oclꝭ videt lucē existētem in pupilla: nō per aliquã speciē eius: ⁊ hec est similis visiōi q̄ deus videt se. Sz visio qua angelus videt deũ ē similis visiōi qua aliqs videt boiem per similitudinē imediate ab ipso receptam: ꝓz visio itellectus humani

qua deū videt: similis ē illi visiōi qua aliqs hoīem videt intuēdo speculum ī quo hoīs imago resultat: ⁊ pp hoc dicūtur ī speculo videre. i. cor. 13. ⁊ ī hac beatitudine visiōis dīne: q̄ nāliter angelis debet: angeli creati sūt: ⁊ hec ē pfectio eorꝫ fm tēpus illud. Sed ē alia pfectio ī qua p nāz suam nō possūt deuenire. cuius tamē capaces sūt. vt. s. ipsuz deū in eēntia sua videāt nō per aliquā silitudinē receptā vt eorꝫ beatitudo dīne btitudini sit ꝓformis: ⁊ ī hac btitudine creati nō sūt: sz ad eā alys cadētibus peruenerūt.

Ad primū dōz. q̄ Aug. noīat beatitudinē illā visionē dei nālem: p quā tamē nō erāt beati simplr: cū maiozis pfectiōis capaces eēnt: sz fm qd. s. scōz tēpus illud: sicut ⁊ phs ī pmo ethicozū dicit aliquos ī hac vita beatos nō simplr: sz vt hoīes. ¶ Ad 2m dōz. q̄ viderūt verbū p silitudinē vbi ī eis īpressam: nō tamē in hoc ē vltima eorꝫ beatitudo. vt dcm̄ est. ¶ Ad 3m dōz. q̄ nō pro prie dr̄ illa cognitio specularis: sicut hō nō dicit videre in speculo illud cuius silitudo ī oculo suo relingtur: nisi ipse oculus speculū diceret ī quo spēs rei resultat: nec tamē est visio beata. vt dictū est. ¶ Ad 4m dōz q̄ vtutis cognoscitiue ē vna cōuersio in spēm rei ⁊ in rē ipaz. vnde ex hoc q̄ aliqs per speciē rei quā apud se habet: rē illā cognoscit: nō dicitur cōferre: sed ex eo q̄ ex similitudine vnius rei aliā rem accipit: ⁊ ita patet q̄ nō oportet itellectum angeli ponere collatiuum ⁊ inquisitiuum.

¶ Utꝫ angeli pscierint suā miseriā vel btitudinē. II.

AD secūduz sic pcedit. videt q̄ angeli suā miseriā vel btitudinē pscierūt: sicut n. angeli: ita ⁊ hoīs miseria est p pctm̄: sz hoī suū pctm̄ q̄ñq̄ p̄nunciat: sic dñs Petro futurꝫ peccatū prediXit: vt legitur Mathei. 26. ergo vr̄ q̄ etiā angelis suū casum p̄nunciare debuerit. ¶ P. Bernardus de gradibus hūilitatis dicit q̄ diabolus p̄uidit se supꝫ malos p̄ncipatuz habituꝫ: pp B ī latere aglonis soliū suū ponere volebat. vt dr̄ Esaie. 14. sz nō est facto p̄nceps malozꝫ nisi p peccatū. ergo vr̄ q̄ peccatū suū prescierit. ¶ P. ante pctm̄ nullius dolor vl pena p̄cessit in angelis: sed eē īcertū de sua salute ē sanctis magna cā dolozis. vt dicit Gregozius sup illō Job. 3. viro cuius abscondita ē via ⁊c. Ergo videt q̄ boni angeli certi fuerūt de sua salute: ⁊ ita etiā mali de suo casu. ¶ P. q̄to aliqd est magis remotū a cognoscēte tanto minus subiacet cognitiōi eius: sz magis distāt ab angelis ea quorꝫ ipsi nō sunt cause: sicut res nāles quarꝫ tam cognitionē habebāt. q̄ motus li. arbitrij: qbus sunt ꝓuersi vl auersi: quorꝫ ipsi sūt cause. ergo suā ꝓuersionē ⁊ auersionē pscierūt.

Sz contra quicūq̄ est certus ō malo futuro nō pōt simul sperare bonū cōtrariuz: si ergo angeli qui ceciderūt pscuissent suū casum oportebat eos dsperare de beatitudine aspiciēda. ergo fuissent desperati anteq̄ peccassent: qd̄ est inconueniēs. ¶ P. oē quod quis apprehēdit: oportet q̄ sit vl cōueniēs sue volūtati vel discordās: sed malū culpe nō potest eē ꝓcordās volūtati peccantis sine peccato: nec pōt aliquid cognitū discordare a volūtate sine dolore ⁊ pena: ergo si casum suū pscierunt oportet q̄ pena vel culpa in eis precederet primaz culpā: qd̄ est impossibile.

Respondeo dōm q̄ aliqd̄ potest p̄cognosci dupl'r vel cognitiōe certa: sicut ea que habēt causas determinatas īfallibiles: vt solē oriri cras: vel cognitiōe cōiecturali: sicut ea que habēt causas determinatas vt in maiozi parte: sicut medicus p̄cognoscit sanitatē futurā ⁊ nauta tēpestatē: cū ergo casus ⁊ ꝓfirmatio angelorꝫ depēdeant ex libero arbitrio qd̄ nō est causa determinata ad vnū nō potuit eorꝫ p̄cognitio haberi scōm certitudinē nisi a deo qui p̄sentialiter oīa īruetur: sz tamē fm ꝓiecturā poterāt presumere oēs se habituros btitudinē: q⁊ ad hoc eozum natura erat magis īclinata velut ad hoc īstituta: sz suuz casum p̄scire nō poterāt ex seipsis: nec p ꝓiecturā: nec p certitudinē: sz tātuz potētiaz cadēdi: nec etiā fuit cōgruū a deo eis reuelari: ne pena culpā p̄cederet: nec itez bonis suā cōfirmatiōez: ne distinctio culpā p̄cederet. vt in lra dicitur. Si tamē vtrisq̄ reuelatū fuisset recepissent id nō scōz certitudinē, put ī deo erat: sz scōz modū suū q̄si ad cautelā dcm̄.

Ad primuz ergo dōz q̄ Petrus etiā dñi prenūciationē accepit nō p certitudinē: sz ad cominationē dictā. ¶ P. nō est simile de hoīe ⁊ de angelo: q⁊ hō cadit reparabilr: vñ desperare nō cogit̄ ex p̄sciētia sui casus: sic angelus eius casus ē irreparabilis. ¶ Ad 2m dicēduz. q̄ quādo ad aliqd ꝓsequēs potest p multa diuerse antecedētia veniri cōtingit cōsequens scire sine hoc q̄ aliꝫ determinate sciat: sicut Joseph p̄uidit suū dñium super fratres: nō tamē vēditionē ⁊ alia ex qbus dñium cōsecutus ē: ita ⁊ demō potuit p̄uidere suū p̄ncipatū super malos sine hoc q̄ casuz p̄sciret: q⁊ poterat malozuz princeps esse etiā bonus existēs. ¶ Ad 3m dōm. q̄ illa ꝓiecturalis cognitio p quā de sua bonitate p̄sumebāt oēm dubitationē ⁊ anxietatē ab eis auferebat cū hoc q̄ nō erat ī eis aliqd ad casum trahēs: sicut in nobis. ¶ Ad quartū dōm. q̄ effectus nālis qui nō habēt causas determinatas ad vnū prescire nō poterāt ī causis suis: sed tātuz illa q̄ ex causis nālibus determinatis ad vnuz pcedūt: ⁊ ita in seipsis cognoscebāt ea que in natura eozum determinata erāt: non autē illa que ex lib. arbi. dependebāt. vt dictum est.

¶ Utꝫ angeli creati fuerīt in grā. III.

AD tertiū sic procedit. videt q̄ angeli nō sint creati ī grā: sicut eniz dicit Aug. Per celū qd̄ pmo creatū cōmemoratur datur itelligi ī formis nā spūalis: sicut ī se potest existere nō cōuersa ad creatorez: sed hec cōuersio per gratiā fit. ergo videt q̄ angelica nā creata est īformis sine gratia. ¶ P. sicut supra ī littera habitū est per ea que angeli ī principio creatōis acceperūt poterāt stare: sed nō poterāt proficere: sed p gratiā pōt aliqs mereri gratie augmētuz: ⁊ ita proficere: ergo nō fuerūt ī gratia creati. ¶ P. Aug. dicit ⁊ supra habitū est: q̄ diabolus cōtinuo vt factus ē nō cecidit ab eo qd̄ accepit: sz qd̄ acciperet si deo subdi voluisset: cecidit autē a gratia: ergo grām nōduz acceperat. ¶ P. fm Aug. p lucē primo creatam significat gratia angelorꝫ: sed q̄ cito facta est lux diuisa ē a tenebris: p quas itelligūtur angeli peccātes: cū ergo nullus angelus fuerat tenebra p peccatuz ī principio sue creatiōis: videt q̄ nec etiā fuerūt lux p gratiaz. ¶ P. cum in p̄ncipio creatiōis nō fuerit distinctio ī angelis quātuz ad gratiā ⁊ culpā: si aliqui in gratia fuerint creati: oēs in grā creati fuissent: sz illi qui ceciderūt nūquā ī gratia fuerūt: q⁊ cum nō fuisset in eis aliquid retrahēs impetum gratie secuti fuissent dirigentis in deum. ergo videtur q̄ nullus in gratia creatus sit.

Sed contra Augu. dicit q̄ deus simul erat cōdēs naturā ⁊ largiēs gratiaz. ergo ī p̄ncipio creatiōis gratiam habuerūt. ¶ P. supra illud Osee tertio. Dilexerūt vinacia vuarum dicit glo. q̄ demones ī magna pīguedine sancti spiritus creati sūt: qua p peccatū sunt priuati: sz pinguedo. s. spūs est gratia. ergo ī gratia creati sūt. ¶ P. ad diuinam liberalitatē pertinet vt gratiam īfundat oībus qui sūt capaces gratie nisi ī eis aliquid resistens īueniat̄ multo amplius q̄ cuilibet materie dispōsite formā naturalez tribuat: sed angeli in p̄ncipio sue creatiōis motū lib. arbi. habuerūt nec aliquid ī eis impediēs fuit. ergo videtur q̄

statim in eis gratiā infudit. ¶ P. gratiā per nālia nullus mereri potuit: per que tamē ad eam se ꝓparare potest: sed ꝓparatio ad gratiam potest esse etiā per vnum motum liberi arbitrij: sicut pz ī cōtritiōe. ergo videt ꝙ cū motū li. arbi. habuerint ī pricipio creatiōis sue ꝙ pro nihilo differtur gratie collatio. ⁊ ita vī ꝙ statim gratiaz habuerūt.

Respōdeo dōm ꝙ circa hoc est duplex opinio: quidam enīz dicūt ꝙ angeli nō in gratia: sz in nālibus tātum creati sūt: ⁊ hec opinio ē cōmunior. Alij vero dicūt angelos ī gratia creatos eē: haruz autē opinionū q̄ verior sit nō potest efficaci rōne deprehēdi: eo ꝙ creaturarum ꝑncipiū ex simplici creatoris volūtate dependet quā rōnē iuestigare īpossibile est: tamē ꝓm cōuenientiam ad alia eius opera pōt vna pars alia ꝓbabilius sustineri. Illa enīz opinio q̄ ponit angelos in nālibus tātuz creatos cōsonat illi opinioni q̄ ponit oia simul in mā: nō autez per species distinctas creata: qz sicut se habet mā īformis ad formas corporales: ita nā angelica ad gratiā. Illa autem opinio q̄ ponit angelos in gratia creatos magis cōsonat illi opinioni: que ponit oia in exordio creatiōis per species disticta: q̄ opinio mihi magis placet absqz alterius partis ꝑiudicio: qz huic positiōi ꝑcipue quātū ad grāz angelorum plures sanctorū auctoritates cōsonare videtur.

Ad primum ergo dicēduz. ꝙ ꝓm Augustinū ī illa distinctiōe operū q̄ ī ꝑncipio Genesis memorātur: nō designatur successio tēporis: sed ordo nature tātuz. ꝓm ꝙ in via generatiōis est impfectū ante perfectū ⁊ in codē potētia ante actuz. quāuis actus simpliciter precedat potētiaz. ¶ Ad secūdum dicēdum. ꝙ dicuntur angeli nō potuisse proficere: nō qz mereri nō poterāt: sed quia ꝑ suam virtutē in gloziā trāsferri nō poterāt: nisi ampliori lumine īfuso. ¶ Ad tertiū dicēduz. ꝙ oportet dicere angelos qui peccauerūt ab aliquo qō habuerūt cecidisse: siue ī gratia creati fuerint siue nō saltem ab īnocentia vel rectitudine naturali: ⁊ ideo hoc qō dicit: ꝙ cecidit ab eo qō nōduz receperat: referēduz est ad casuz a gloria: qō patz ex hoc qō ꝑmittitur. Beate vite dulcedinē nō gustauit ⁊c. ¶ Ad quartū dicenduz. ꝙ sicut in diaphano est aliquid de natura lucis: licz impfecte. cōpletur autē quādo efficit lucidū in actu: ita etiā in ꝑncipio creatiōis angelorum erat ī eis aliqd de natura lucis vel gratie: vel saltē naturalis ītellectus tātuz. vnde oportet vt per hoc qō dicitur fiat lux ītelligat de luce pfecta: que ē gloria: que nō prius bonis īfuit q̄ a malis diuisi cēnt: si tamē ītelligatur celū factū prius tēpore ante lucē: si autē ītelligat nō prius factū tempore: sz natura. vt Augustinus exponit in ꝑmo sup Genesiz: tūc potest ītelligi de luce gratie: ⁊ ꝑ tenebras nō ītelligit peccatū angelorum: sed īformitas corporalis creature que formāda restabat: vt ipse in eodem exponit ¶ Ad quintū dicendū. ꝙ ex īclinatōe gratie in bonuz nō potest ꝛcludi ꝙ habēs gratiaz a bono diuerti nō possit ēt si nihil habeat retrahēs: nisi sit pfecta gratia que fini coniungat: qualis ē in beatis: quia habēs gratiā nō agit ex necessitate gratie: sicut nec necessitate nature q̄ in bonū etiā ordinata ē: sed ex libertate volūtatis. Qui autē aliaz opinionē sustinēt respondēt ad auctoritates exponētes gratiam nō pro gratia gratū faciēte: sed pro alia gratia gratis data: sicut ē ꝓspicacitas īgeny vel aliquid huiusmodi ī hominibus: dicūt autē ad alias ratiōes ꝙ deus gratiā distulit vt ostēderetur ꝙ distat ītēr possibilitatē nature ⁊ gratie: vt sic creatura magis beneficium gratie acceptū hret.

¶ Expositio textus.

Uia sui euentus īgrati fuerūt ⁊c. Est. n. de ratiōe felicitatis vt felix ea que ad ipsum ꝓtinent nō ignoret: quāuis non requiratur ad eam omniū scientiaz habere. ¶ Uniuersaliter autē ⁊ sūme pfectum est ⁊c. Huic cōsonat qō philosophus dicit in quinto metaphysice: illud eē simpliciter pfectum qō habet in se omnes perfectiōes que in generibus rerum inueniuntur: ⁊ hanc perfectionem ibidem Cōmentator dicit esse in deo.

¶ De confirmatione ⁊ conuersione stātium ⁊ auersiōe ⁊ lapsu cadētiū. ¶ Distin. V.

Post hec consideratio adducit inquirere quales effecti sūt dum diuiderentur auersiōe ⁊ cōuersiōe. Post creationē nāqz mox quidaz cōuersi sunt ad creatorē: quidā auersi. Cōuerti ad deuz fuit ei charitate adherere: auerti odio habere vel īuidere. Īnuidie nāqz mater ē supbia: qz voluerūt se parificare deo: ī ꝓuersis q̄ī ī speculo relucere cepit dei sapiētia q̄ illuminati sūt: auersi vero excecati sūt. Et illi qdez cōuersi sūt ⁊ illumiati a deo gratia apposita. Isti vero sūt excecati nō īmissione malicie: sz ex desertiōe gratie: a qua deserti sūt. nō ita ꝙ prius dedita subtraheret: sed qz nūquā ē apposita vt cōuerterent. hec est ergo cōuersio ⁊ auersio: qua diuisi sūt qui natura boni erāt: vt sint alij supra illud bonū qō habebāt per iustitiā boni: alij illo corrupto per culpam mali: conuersio iustos fecit: ⁊ auersio iniustos: vtraqz fuit volūtatis: ⁊ voluntas vtrinqz libertatis.

¶ De libero arbi. breuiter tangit qd decēs sit.

Habebāt n. oēs lib. arbi. qō est libera potestas ⁊ habilitas volūtatis rōnalis. Poterāt. n. volūtate eligere qōlibet ⁊ rōne iudicare. i. discernere: in q̄ bus cōstat lib. arbi. Nec creati sūt volētes auerti ⁊ cōuerti: sz habiles ad volendum hoc vel illud: ⁊ post creationē spōtanea volūtate alij elegerūt malū: alij bonū: ⁊ ita discernit deus lucē a tenebris: sicut dicit scriptura. i. angelos bonos a malis: ⁊ lucē appellauit diez ⁊ tenebras noctem: qz bonos angelos gratia sua illuminauit: malos vero excecauit.

¶ Post creationē aliqd datū ē stātibus ꝑ qō cōuerterent nec merito aliquo. s. gratia coopata.

Sīt q̄rit vtr post creatōez ꝓuersiōis aliqd collatū sit ꝑ qō ꝓuerteret. i. diligeret deū: dicim⁹: qz ē eis collata grā coopans: sine q̄ nō pōt ꝓficere rōnal creatura ad merituz vite. Cadere. n. pōt ꝑ se: sz ꝓficere nō pōt sine gratia adiuuante.

¶ Qua grā īdigebat angel⁹: ⁊ q̄ nō.

Non īdigebat angelus grā ꝑ quā iustificaret: qz malus nō erat: sz qua ad diligēdū deū pfecte ⁊ obediēdū adiuua